Насоки

Насоки 2/2019 относно обработката на лични данни съгласно член 6, параграф 1, буква б) от Общия регламент относно защита на данните при предоставянето на онлайн услуги на субектите на данни

Версия 2.0

8 октомври 2019 г.

История на версиите

Версия 2.0	8 октомври 2019 г.	Приемане на насоките след обществени консултации
Версия 1.0	09 април 2019 г.	Приемане на насоките за обществено обсъждане

Европейският комитет по защита на данните,

като взе предвид член 70, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО,

ПРИЕ СЛЕДНИТЕ НАСОКИ:

1 ЧАСТ 1 — ВЪВЕДЕНИЕ

1.1 Историческо развитие

1. Съгласно член 8 от Хартата на основните права на Европейския съюз личните данни трябва да бъдат обработвани добросъвестно за конкретни цели и на базата на правно основание, предвидено в закон. В този смисъл в член 6, параграф 1 от Общия регламент относно защитата на данните[1] се посочва, че обработването е законно само на базата на едно от шестте конкретни условия, посочени в член 6, параграф 1, букви а) до е). Определянето на подходящото правно основание, което съответства на целите и смисъла на обработването, е от основно значение. При определяне на подходящото законово основание администраторите на данни трябва, *наред с другото*, да отчетат ефекта върху правата на субектите на данни, за да се спази принципът на добросъвестност.

2. Член 6, параграф 1, буква б) от Общия регламент относно защитата на данните залага законово основание за обработването на лични данни до степен, при която „обработването да е необходимо за изпълнението на договор, по който субектът на данните е страна, или за предприемане на стъпки по искане на субекта на данните преди сключването на договор“[2] . Това е в подкрепа на свободата на стопанска инициатива, която е гарантирана в член 16 от Хартата, и отразява факта, че понякога договорните задължения към субекта на данните не могат да бъдат изпълнени, ако субектът на данни не предостави определени лични данни. Ако конкретната обработка е неразделна част от доставката на поисканата услуга, в интерес и на двете страни е да се обработят тези данни, тъй като в противен случай услугата не може да бъде предоставена, и договорът не може да бъде изпълнен. Все пак възможността да се разчита на това или на едно от другите правни основания, посочени в член 6, параграф 1, не освобождава администратора от спазване на другите изисквания на Общия регламент относно защитата на данните.

3. В членове 56 и 57 от Договора за функционирането на Европейския съюз се определя и регулира свободното предоставяне на услуги в рамките на Европейския съюз. Приети са конкретни законодателни мерки на ЕС по отношение на „услугите на информационното общество“[3]. Тези услуги се определят като: „каквато и да е услуга, обикновено предоставяна срещу възнаграждение, от разстояние, чрез електронно средство и по индивидуална молба от страна

[1] Регламент (ЕС) № 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните).

[2] Вж. също съображение 44.

[3] За пример вж. Директива (ЕС) 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета и член 8 от Общия регламент относно защитата на данните.

на получателя на услугите“. Това определение обхваща и услуги, които не се заплащат директно от лицата, които ги получават[4], например онлайн услуги, финансирани чрез реклама. „Онлайн услуги“, така, както се използват в настоящите насоки, се отнасят до „услуги на информационното общество“.

4. Развитието на правото на ЕС отразява централното значение на онлайн услугите в съвременното общество. Разпространението на постоянен мобилен интернет и широката достъпност на свързани устройства благоприятстват развитието на онлайн услугите в области като социални мрежи, електронна търговия, търсене в интернет, комуникации и пътувания. Някои от тези услуги се финансират чрез плащания на потребителите, но други се предоставят без парично плащане от страна на потребителя, като се финансират посредством продажбата на онлайн рекламни услуги, даващи възможност за показване на целенасочено съдържание на субектите на данни. Проследяването на потребителското поведение за целите на тези реклами често се извършва по начини, с които потребителят рядко е запознат[5] и които не са очевидни на база естеството на предоставяната услуга, което на практика прави невъзможно субектът на данни да упражни правото си на информиран избор във връзка с използването на данните си.

5. На този фон, Европейският комитет по защита на данните[6] е сметнал за целесъобразно да предостави насоки относно приложимостта на член 6, параграф 1, буква б) към обработката на лични данни при предоставянето на онлайн услуги, за да се гарантира, че това законово основание се използва само в подходящите случаи.

6. Работната група по член 29 вече изрази вижданията си за необходимостта от наличието на договор съгласно Директива 95/46/ЕО в своето становище относно понятието за законосъобразни интереси на администратора на данни[7]. Като цяло тези насоки остават релевантни за член 6, параграф 1, буква б) и Общия регламент относно защитата на данните.

1.2 Приложно поле на насоките

7. Тези насоки се отнасят до приложимостта на член 6, параграф 1, буква б) към обработката на лични данни при договорите за онлайн услуги, независимо от начина, по който се финансират услугите. В Насоките се очертават елементите на законосъобразната обработка съгласно член 6, параграф 1, буква б) от Общия регламент относно защитата на данните и се разглежда понятието за „необходимост“ и връзката му с „необходимостта за изпълнение на договора“.

8. С правилата за защита на личните данни се уреждат важни аспекти на влиянието на онлайн услугите върху техните потребители, но се прилагат и други правила. Регулирането на онлайн услугите обхваща многофункционални задължения в областите на, *наред с другото,* законодателството за защита на потребителите и конкурентното право. Съображенията, свързани с тези области на правото са извън приложното поле на настоящите насоки.

9. Въпреки че член 6, параграф 1, буква б) може да се прилага само по отношение на договорите, в настоящите насоки не се изразява мнение относно действителността на договорите за онлайн

[4] Вж. съображение 18 от Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 г. за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия, на вътрешния пазар.
[5] В този смисъл администраторите на данни трябва да изпълняват задълженията си за прозрачност, определени в Общия регламент относно защитата на данните.
[6] Създаден на базата на член 68 от Общия регламент относно защитата на данните.
[7] Становище 6/2014 на Работната група по член 29 относно понятието за законосъобразни интереси на администратора на данни съгласно член 7 от Директива 95/46/ЕО. Вж. по-специално страници 11, 16, 17, 18 и 55.

услуги като цяло, тъй като това е извън компетентността на Европейския комитет по защита на данните. Независимо от това, договорите и договорните условия трябва да отговарят на изискванията на съответните закони и, що се отнася до потребителските договори, на законите за защита на потребителите, за да се счита обработката на базата на тези условия за добросъвестна и законосъобразна.

10. По-долу са включени някои общи констатации относно принципите за защита на личните данни, но не всички въпроси, свързани със защитата на личните данни, които могат да възникнат при обработката по член 6, параграф 1, буква б), ще бъдат разгледани подробно. Администраторите на данни трябва във всеки един момент да гарантират, че спазват принципите за защита на личните данни, посочени в член 5, и всички други изисквания на Общия регламент относно защитата на данните, както и на законодателството за правото на неприкосновеност на личния живот и електронните комуникации, когато е приложимо.

2 ЧАСТ 2 — АНАЛИЗ НА ЧЛЕН 6, ПАРАГРАФ 1, БУКВА Б)

2.1 Общи констатации

11. Законовото основание за обработка на базата на член 6, параграф 1, буква б) трябва да се разглежда в контекста на Общия регламент относно защитата на данните като цяло, на целите, посочени в член 1, както и на задължението на администраторите да обработват лични данни в съответствие с принципите за защита на личните данни по силата на член 5. Това включва обработка на лични данни по добросъвестен и прозрачен начин и в съответствие със задълженията за ограничение на целите, и свеждане на данните до минимум.

12. В член 5, параграф 1, буква а) от Общия регламент относно защитата на данните се посочва, че личните данни трябва да се обработват по законосъобразен, добросъвестен и прозрачен по отношение на субекта на данните начин. Принципът на добросъвестност обхваща, наред с другото, приемане на основателните очаквания[8] на субектите на данни, преценка на възможните неблагоприятни последици, които обработката може да има за тях, и отчитане на отношенията, и потенциалните ефекти на неравнопоставеност между субектите на данни, и администратора.

13. Както беше споменато във връзка със законосъобразността, договорите за онлайн услуги трябва да бъдат действителни съгласно приложимото договорно право. Пример за приложим фактор е дали субектът на данни е дете. В такъв случай (и в допълнение към спазването на изискванията на Общия регламент относно защитата на данните, включително „конкретните мерки за защита“, които се прилагат по отношение на децата)[9] администраторът трябва да гарантира, че спазва съответните национални закони, регламентиращи способността на децата да сключват договори. Освен това, за да се гарантира спазването на принципите за добросъвестност и законосъобразност, администраторът следва да спазва, и други законови изисквания. Например, за потребителските договори може да бъде приложима Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори („Директива относно

[8] Някои лични данни могат да бъдат с частен характер или да се обработват само по определени начини, като обработката на данни не трябва да бъде източник на изненади за субекта на данните. В Общия регламент относно защитата на данните понятието „основателни очаквания“ е конкретно посочено в съображения 47 и 50 във връзка с член 6, параграф 1, буква е) и параграф 4.

[9] Вж. съображение 38, което се отнася до децата, за които е необходима специална защита на личните им данни, тъй като те могат да не познават достатъчно добре съответните рискове, последици и гаранции, както и своите права, свързани с обработването на лични данни.

неравноправните клаузи в договорите“)[10]. Член 6, параграф 1, буква б) не се ограничава до договорите, които се уреждат от законодателството на държава членка на ЕИП[11].

14. В член 5, параграф 1, буква б) от Общия регламент относно защитата на данните се посочва принципът за ограничение на целите, съгласно който личните данни трябва да се събират за конкретни, изрични и законосъобразни цели, и да не се обработват допълнително по начин, който е несъвместим с тези цели.

15. В член 5, параграф 1, буква в) се посочва като принцип свеждането на данните до минимум, т.е. обработката на възможно най-малкото количество данни, необходими за постигането на целта. Тази оценка допълва оценките на необходимостта съгласно член 6, параграф 1, букви б) до е).

16. Принципите за ограничение на целите и свеждане на данните до минимум са особено уместни при договорите за онлайн услуги, които обикновено не се договарят индивидуално. Технологичният прогрес дава възможност на администраторите лесно да събират и обработват по-голямо количество лични данни в сравнение с преди. В резултат на това е налице изявен риск администраторите на данни да се стремят да включват в договорите общи условия за обработка, за да увеличат максимално евентуалното събиране и използване на данни, без да посочват по подходящ начин тези цели или да вземат предвид задълженията за свеждане на данните до минимум. Работната група по член 29 вече посочи, че:

> *Целта на събирането трябва да бъде ясно и точно посочена: тя трябва да съдържа достатъчно подробности, за да се определи какъв вид обработка е включена и не е включена в рамките на конкретната цел, както и да съществува възможност за оценка на съответствието със закона и за прилагането на гаранции за защита на данните. Поради тези причини цел, която е неясна или обща, например „подобряване на изживяването на потребителите“, „маркетингови цели“, „цели на ИТ сигурността“ или „бъдещи проучвания“, обикновено не отговаря на критериите за „конкретност“*[12].

2.2 Връзка на член 6, параграф 1, буква б) с други законови основания за обработка

17. Когато обработката не се счита за „необходима за изпълнение на договора“, т.е. когато поисканата услуга може да бъде предоставена без извършването на определена обработка, Европейският комитет по защита на данните отчита, че може да се приложи друго законово основание, при условие че са изпълнени съответните условия. По-специално, при някои обстоятелства може да бъде по-подходящо да се разчита на свободно дадено съгласие съгласно член 6, параграф 1, буква а). В други случаи, член 6, параграф 1, буква е) може да предоставя по-

[10] Съгласно Директивата относно неравноправните клаузи в договорите дадена договорна клауза, която не е индивидуално договорена, е неравноправна, „когато въпреки изискването за добросъвестност, тя създава в ущърб на потребителя значителна неравнопоставеност между правата и задълженията на страните, произтичащи от договора“. Подобно на задължението за прозрачност в Общия регламент относно защитата на данните, Директивата относно неравноправните клаузи в договорите налага задължително използването на ясен и разбираем език. Обработка на лични данни, базирана на неравноправна клауза по смисъла на Директивата относно неравноправните клаузи в договорите, обикновено не е в съответствие с изискването на член 5, параграф 1, буква а) от Общия регламент относно защитата на данните за законосъобразна и добросъвестна обработка.

[11] Общият регламент относно защитата на данните се прилага за определена категория администратори извън ЕИП; вж. член 3 от Общия регламент относно защитата на данните.

[12] Становище 3/2013 на Работната група по член 29 относно ограничението на целите, стр. 15–16.

подходящо законово основание за обработка. Правното основание трябва да бъде идентифицирано в началото на обработката и информацията, която се предоставя на субектите на данни в съответствие с членове 13 и 14, трябва да посочва правното основание.

18. Възможно е друго правно основание, различно от член 6, параграф 1, буква б), да отговаря по-добре на целта и характера на операцията по обработка. Определянето на подходящото правно основание е обвързано с принципите на добросъвестност и ограничение на целите[13].

19. В насоките на работната група по член 29 относно съгласието също се пояснява, че когато „администраторът иска да обработи лични данни, които са действително необходими за изпълнението на договор, тогава съгласието не е подходящото правно основание“. Обратно, Европейският комитет по защита на данните счита, че когато обработката не е действително необходима за изпълнението на договор, тя може да бъде извършена само, ако се основава на друго подходящо правно основание[14].

20. В съответствие със задълженията си за прозрачност администраторите трябва да се погрижат да избегнат всякакво объркване относно това, кое е приложимото правно основание. Това важи с особена сила, когато подходящото правно основание е член 6, параграф 1, буква б) и субектите на данни сключват договор за онлайн услуги. В зависимост от обстоятелствата субектите на данни могат погрешно да възприемат, че дават съгласието си в съответствие с член 6, параграф 1, буква а), когато подписват договор или приемат условия за предоставяне на услуги. Същевременно администраторът може погрешно да приеме, че подписването на договора представлява съгласие по смисъла на член 6, параграф 1, буква а). Това са съвсем различни понятия. Важно е да се прави разлика между приемането на условия за предоставяне на услуги с цел сключване на договор и даването на съгласие по смисъла на член 6, параграф 1, буква а), тъй като тези концепции имат различни изисквания и правни последствия.

21. Във връзка с обработката на специални категории лични данни в насоките относно съгласието Работната група по член 29 отбелязва и че:

> *В член 9, параграф 2 не се отчита „необходимостта за изпълнение на договор“ като изключение от общата забрана за обработка на специални категории данни. Следователно администраторите и държавите членки, които са изправени пред подобни ситуации, следва да проучат конкретните изключения по член 9, параграф 2, точки (б) до (й). Ако не е приложимо нито едно от изключенията от б) до й), получаването на изрично съгласие в съответствие с условията за валидно съгласие в Общия регламент относно защитата на данните остава единственото възможно законосъобразно изключение за обработка на такива данни[15].*

2.3 Приложно поле на член 6, параграф 1, буква б)

22. Член 6, параграф 1, буква б) се прилага, когато е изпълнено едно от двете условия: въпросната обработка трябва да бъде обективно необходима за изпълнение на договора със субекта на

[13] Когато администраторите имат за цел да идентифицират подходящото правно основание в съответствие с принципа за добросъвестност, това трудно ще бъде постигнато, ако първо не са определили ясно целите на обработката или ако обработката на лични данни надхвърля необходимото за посочените цели.

[14] За повече информация относно последствията във връзка с член 9 вж. насоките на работната група по член 29 относно съгласието по Регламент 2016/679 (WP259), одобрени от Европейския комитет по защита на данните, страници 19—20.

[15] Насоки на работната група по член 29 относно съгласието по Регламент 2016/679 (WP259), одобрени от Европейския комитет по защита на данните, страница 19.

данните или обработката трябва да бъде обективно необходима за предприемане на стъпките, предхождащи сключването на договора, по искане на субекта на данните.

2.4 Необходимост

23. Необходимостта от обработка е предпоставка и за двете части на член 6, параграф 1, буква б). В началото е важно да се отбележи, че идеята за това, което е „необходимо за изпълнението на договора“, не е просто оценка на това, което е разрешено или записано в условията на договора. Идеята за необходимостта има независимо значение в законодателството на Европейския съюз, което трябва да отразява целите на закона за защита на личните данни[16]. Поради това тя включва и разглеждане на основното право на неприкосновеност на личния живот и защита на личните данни[17], както и изискванията на принципите на защита на данните, включително, по-специално, принципа за добросъвестност.

24. Отправната точка е определянето на целта на обработката, като в контекста на договорните отношения обработката може да има различни цели. Тези цели трябва да бъдат ясно посочени и съобщени на субекта на данните, в съответствие със задълженията на администратора за ограничение на целите, и прозрачност.

25. Оценката на това, което е „необходимо“, включва комбинирана, основана на факти оценка на обработката „за преследваната цел и за това, дали тя представлява по-малко вмешателство в сравнение с други възможности за постигане на същата цел“[18]. Ако има реалистични алтернативи, които представляват по-малко вмешателство, обработката не е „необходима“[19]. Член 6, параграф 1, буква б) не включва обработка, която е полезна, но не е обективно необходима за изпълнението на договорните услуги или за предприемане на съответните стъпки преди сключването на договора по искане на субекта на данните, дори и това да е необходимо за другите бизнес цели на администратора.

2.5 Необходимост за изпълнение на договора със субекта на данните

26. Администраторът може да използва първия вариант на член 6, параграф 1, буква б) при обработката на лични данни, като може, в съответствие със задълженията си за отчетност по член 5, параграф 2, да установи, че обработката се извършва в рамките на действителен договор

[16] По делото *Huber* съдът на Европейския съюз посочва, че „става въпрос за концепция [необходимост] със самостоятелно значение в общностното право, която трябва да се тълкува по начин, отговарящ в пълна степен на предмета на тази директива [Директива 95/46], определен в член 1, параграф 1 от нея“. Съд на ЕС, Дело C-524/06, *Heinz Huber v Bundesrepublik Deutschland,* 18 декември 2008 г, ал. 52.

[17] Вж. членове 7 и 8 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

[18] Вж. пакета от инструменти на ЕНОЗД: Оценка на необходимостта от мерки, ограничаващи основното право на защита на личните данни, стр. 5.

[19] По делото *Schecke* СЕС прие, че при проверката на необходимостта от обработката на личните данни законодателят е трябвало да вземе предвид алтернативни мерки, които представляват по-малко вмешателство. Съд на ЕС, съединени дела C-92/09 и C-93/09, *Volker und Markus Schecke GbR u Hartmut Eifert v Land Hessen*, 9 ноември 2010 г. Съдът на ЕС потвърди това по делото *Rīgas*, по което постанови, че „Що се отнася до условието, свързано с необходимостта от обработка на лични данни, трябва да се има предвид, че дерогациите и ограниченията във връзка със защитата на личните данни трябва да се прилагат само, доколкото това е строго необходимо“. Съд на ЕС, дело C-13/16, *Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvalde v Rīgas pašvaldības SIA 'Rīgas satiksme'*, ал. 30. Необходима е стриктна проверка дали са налице ограничения върху упражняването на правата на неприкосновеност на личния живот и на защита на личните данни при обработката на лични данни, вж. пакета от инструменти на ЕНОЗД: Оценка на необходимостта от мерки, ограничаващи основното право на защита на личните данни, стр. 7.

със субекта на данните и че обработката е необходима за изпълнението на този *конкретен договор* със субекта на данните. Когато администраторите не могат да докажат, че а) съществува договор; б) че договорът е действителен съгласно приложимото национално договорно законодателство и в) че обработката е обективно необходима за изпълнение на договора, администраторът следва да потърси друго правно основание за обработка.

27. Позоваването или упоменаването на обработката на данни в договора не е достатъчно, за да постави въпросната обработка в приложното поле на член 6, параграф 1, буква б). От друга страна, обработката може да бъде обективно необходима, дори ако не е изрично упомената в договора. Независимо от случая, администраторът винаги следва да изпълнява задълженията си за прозрачност. Когато администраторът се стреми да установи, че обработката е базирана на изпълнението на договор със субекта на данните, е важно да оцени кое е *обективно необходимото* за изпълнение на договора. „Необходимост за изпълнението“ очевидно налага наличието на нещо повече от договорна клауза. Това става ясно и от смисъла на член 7, параграф 4. Въпреки че тази разпоредба се отнася само до валидността на съгласието, тя илюстрира разграничението между дейностите по обработка, необходими за изпълнението на договора, и *клаузите*, съгласно които предоставянето на услугата зависи от определени дейности по обработка, които всъщност не са необходими за изпълнението на договора.

28. Във връзка с това Европейският комитет по защита на данните одобрява насоките, приети от Работната група по член 29, относно еквивалентната разпоредба по предходната директива, че „необходимо за изпълнение на договора със субекта на данните“:

> *… трябва да се тълкува строго и не обхваща ситуации, при които обработката не е реално необходима за изпълнението на договора, а е едностранно наложена на субекта на данните от администратора. Освен това фактът, че обработката е включена в договора, не води автоматично до заключението, че обработката е необходима за неговото изпълнение. […] Дори и дейностите по обработка да са изрично посочени в текста с малък шрифт от договора, само този факт не ги прави „необходими“ за изпълнението на договора*[20]*.*

29. Европейският комитет по защита на данните припомня и същите насоки на Работната група по член 29, в които се посочва, че:

> *Тук има ясна връзка между оценката на необходимостта и съответствието с принципа за ограничение на целите. Важно е да се определи точната обосновка на договора, т.е. неговата същност и основна цел, тъй като именно на базата на това ще бъде проверено дали обработката на данните е необходима за неговото изпълнение*[21]*.*

30. При преценката дали член 6, параграф 1, буква б) е подходящо правно основание за обработка по смисъла на онлайн договорна услуга трябва да се вземе предвид конкретната цел или предназначение на услугата. За да бъде приложим член 6, параграф 1, буква б), обработката трябва да бъде *обективно необходима* за тази цел, която е част от предоставянето на договорната услуга на субекта на данните. Обработката на платежни данни с цел таксуване на услугата не е изключена. Администраторът трябва да демонстрира, че основният предмет на *конкретния договор със субекта на данните* не може реално да бъде изпълнен, ако не се

---

[20] Становище 6/2014 на Работната група по член 29 относно понятието за законосъобразни интереси на администратора на данни съгласно член 7 от Директива 95/46/ЕО, страници 16–17.
[21] Пак там, стр. 17.

извърши конкретната обработка на *въпросните лични данни*. Важният момент тук е връзката между съответните лични данни и операциите по обработка, както и между изпълнението или неизпълнението на услугата, която трябва да бъде предоставена съгласно договора.

31. Договорите за цифрови услуги могат да включват изрични клаузи, които налагат допълнителни условия относно рекламата, плащанията или бисквитките, наред с други неща. Договорите не може изкуствено да разширяват категориите лични данни или видовете операции по обработка, които администраторът трябва да извърши за изпълнението на договора по смисъла на член 6, параграф 1, буква б).

32. Администраторът трябва да може да обоснове необходимостта от обработката на база основната и разбираема, и за двете страни, цел на договора. Това зависи не само от гледната точка на администратора, но и от оправданите очаквания на субекта на данните при сключване на договора, както и от това дали договорът ще може да се счита за „изпълнен“ без въпросната обработка. Въпреки че администраторът може да прецени, че обработката е необходима за целта на договора, е важно той да проучи внимателно очакванията на средностатистическия субект на данни, за да гарантира, че реално и двете страни разбират целта на договора.

33. За да се извърши преценката относно приложимостта на член 6, параграф 1, буква б), като база могат да се използват следните въпроси:

- Какъв е характерът на услугата, която се предоставя на субекта на данните? Какви са отличителните й характеристики?
- Каква е точната обосновка на договора (т.е. неговата същност и основен предмет)?
- Какви са основните елементи на договора?
- Какви са гледните точки и очакванията на страните по договора? Как услугата се популяризира или рекламира пред субекта на данните? Може ли обикновеният потребител на услугата с основание да приеме, че предвид естеството на услугата трябва да се извърши обработка с цел изпълнение на договора, по който е страна?

34. Ако оценката на „необходимото за изпълнение на договора“, която трябва да се извърши преди началото на обработката, покаже, че планираната обработка надхвърля това, което е обективно необходимо за изпълнението на договора, тази оценка не прави бъдещата обработка незаконосъобразна сама по себе си. Както вече беше споменато, член 6 пояснява, че преди започване на обработката потенциално са налице други правни основания[22].

35. Ако през времетраенето на услугата се въведе нова технология, която променя начина на обработка на личните данни или променя самата услуга, трябва да се направи нова оценка на по-горните критерии, за да се определи дали новите или променени операции по обработка могат да се основават на член 6, параграф 1, буква б).

Пример 1

Субект на данни купува артикули от онлайн търговец на дребно. Субектът на данни иска да плати с кредитна карта, както и продуктите да бъдат доставени до домашния му адрес. За да изпълни договора, търговецът на дребно трябва да обработи информацията за кредитната карта на

[22] Вж. насоките на Работната група по член 29 относно съгласието в съответствие с Регламент 2016/679, одобрен от Европейския комитет по защита на данните, страница 31, в които се посочва, че: „Съгласно Общия регламент относно защитата на данните не е възможно едно правно основание да се заменя с друго“.

субекта на данните и адреса за фактуриране за целите на плащането и домашния адрес на субекта на данните за доставката. Следователно член 6, параграф 1, буква б) е приложим като правно основание за тези дейности по обработка.

Ако обаче клиентът е избрал доставка до точка за получаване, обработката на информацията за домашния адрес на субекта на данните вече не е необходима за изпълнението на договора за покупка. За обработката на информацията за адреса на субекта на данните в този контекст е необходимо различно правно основание от това на член 6, параграф 1, буква б).

Пример 2

Същият онлайн търговец на дребно иска да създаде профил на вкусовете и начина на живот на потребителя на база посещенията му в уебсайта. Изпълнението на договора за покупка не зависи от създаването на профила. Дори и профилирането да е изрично посочено в договора, само този факт не го прави „необходимо“ за изпълнението на договора. Ако онлайн търговецът на дребно иска да направи профилиране, той трябва да потърси различно правно основание.

36. В рамките на договорното право и, ако е приложимо, потребителското право, администраторите разполагат със свободата да развиват своя бизнес, услуги и договори. В някои случаи администраторът може да реши да обедини в един договор няколко отделни услуги или елементи на услуга с различни основни цели, характеристики или обосновка. Това може да създаде ситуация тип „приемате или си тръгвате“ за субектите на данни, които може да се интересуват само от една от услугите.

37. Що се отнася до законодателството за защита на личните данни, администраторите трябва да имат предвид, че предвидените дейности по обработка трябва да имат подходящо правно основание. Когато договорът се състои от няколко отделни услуги или елементи на услуга, които фактически могат да бъдат изпълнени независимо едни от други, възниква въпросът доколко член 6, параграф 1, буква б) може да послужи като правно основание. Приложимостта на член 6, параграф 1, буква б) следва да бъде оценена в контекста на всяка от тези услуги *поотделно*, като се прецени това, което е обективно необходимо за изпълнението на всяка една от отделните услуги, които субектът на данни е поискал. От тази оценка може да стане ясно, че определени дейности по обработка не са необходими за отделните услуги, поискани от субекта на данните, а са необходими по-скоро за по-широкия бизнес модел на администратора. В този случай член 6, параграф 1, буква б) не е правно основание за тези дейности. За тази обработка обаче може да има други правни основания, например член 6, параграф 1, буква а) или е), при условие че са изпълнени съответните критерии. Следователно оценката на приложимостта на член 6, параграф 1, буква б) не засяга законосъобразността на договора или пакетните продажби на услуги като такива.

38. Както работната група по член 29 вече отбеляза, правното основание се прилага само за необходимото за *изпълнението* на договора[23]. Като такова, то не се прилага автоматично за всички други дейности, предизвикани от неспазване, или за всички други инциденти при изпълнението на договора. Въпреки това, определени действия могат да бъдат предвидени и необходими в рамките на нормалните договорни отношения, например изпращане на

[23] Становище 6/2014 на Работната група по член 29 относно понятието за законосъобразни интереси на администратора на данни съгласно член 7 от Директива 95/46/ЕО, страници 17-18.

официални напомняния за дължими плащания, коригиране на грешки или забави при изпълнението на договора. Член 6, параграф 1, буква б) може да включва обработката на лични данни, която е необходима във връзка с тези действия.

Пример 3

Дружество продава продукти онлайн. Клиент се свързва с дружеството, тъй като цветът на закупения продукт е различен от договорения. Обработката на личните данни на клиента с цел разрешаване на този проблем може да се базира на член 6, параграф 1, буква б).

39. Изпълнението на договора може да включва договорни гаранции и по този начин съхраняването на определени данни за конкретен период от време след приключването на обмена на стоки/услуги/плащания за целите на тези гаранции може да е необходимо за изпълнението на договора.

2.6 Прекратяване на договора

40. Администраторът трябва да определи подходящото правно основание за предвидените операции по обработка, преди да започне самата обработка. Когато член 6, параграф 1, буква б) е основанието за някои или всички дейности по обработка, администраторът следва да предвиди какво ще се случи, ако договорът бъде прекратен[24].

41. Когато обработката на лични данни е базирана на член 6, параграф 1, буква б) и договорът бъде прекратен изцяло, като общо правило обработката на тези данни вече няма да е необходима за изпълнението на договора и администраторът ще трябва да прекрати обработката. Субектът на данни може да е предоставил личните си данни в контекста на договорните отношения с убеждението, че данните ще бъдат обработвани само, когато това е необходимо в рамките на тези отношения. Поради това е несправедливо да се търси ново правно основание, когато първоначалното основание престане да съществува.

42. Когато договорът бъде прекратен, това може да доведе до някакви правни последици, например връщане на стоки или плащания. Необходимата за това обработка може да бъде базирана на член 6, параграф 1, буква б).

43. Член 17, параграф 1, буква а) предвижда, че личните данни следва да се изтрият, когато вече не са необходими за постигането на целите, за които са били събрани. Въпреки това, той не важи, ако обработката е необходима за определени цели, включително за изпълнение на законово задължение съгласно член 17, параграф 3, буква б) или за установяване, упражняване или защита на правни искове съгласно член 17, параграф 3, буква д). На практика, ако администраторите виждат обща необходимост да водят записи за определени законови цели, те трябва да определят правно основание за това в самото начало на обработката и трябва да съобщят ясно за колко време планират да съхраняват записите за тези законови цели след

[24] Ако впоследствие договорът бъде обявен за невалиден, това ще се отрази върху законосъобразността (съгласно член 5, параграф 1, буква а) на последващата обработка. Това обаче не означава автоматично, че изборът на член 6, параграф 1, буква б) като правно основание е бил неправилен.

прекратяването на договора. Ако го направят, не е необходимо да изтриват данните при прекратяването на договора.

44. Във всеки случай може да се окаже, че в началото на обработката са били определени няколко операции по обработка с различни цели и правни основания. Доколкото тези други операции по обработка са законосъобразни и администраторът ясно е съобщил за тези операции при започване на обработката в съответствие със задълженията си за прозрачност по Общия регламент относно защитата на данните, ще бъде възможно да се обработят лични данни за субекта на данните за тези отделни цели и след прекратяването на договора.

Пример 4

Онлайн услуга предоставя услуга за абонамент, която може да бъде отменена по всяко време. Когато е сключен договор за услугата, администраторът предоставя информация на субекта на данните относно обработката на личните му данни.

Администраторът разяснява, *наред с другото*, че докато договорът е в сила, той ще обработва данни за използването на услугата с цел издаване на фактури. Приложимото правно основание е член 6, параграф 1, буква б), тъй като обработката за целите на фактурирането може да се счита за обективно необходима за изпълнение на договора. Когато обаче договорът бъде прекратен и при положение че няма висящи правни искове или законови изисквания за запазване на данните, хронологията на използването ще бъде изтрита.

Освен това, администраторът следва да информира субектите на данни, че за него съществува законово задължение по националното законодателство да запазва определени лични данни за целите на счетоводното отчитане за определен брой години. Подходящото правно основание е член 6, параграф 1, буква в) и запазването следва да бъде направено, дори ако договорът бъде прекратен.

2.7 Необходимост от предприемане на стъпки преди сключване на договор

45. Вторият вариант на член 6, параграф 1, буква б) се прилага, когато *обработката е необходима, за да се предприемат стъпки по искане на субекта на данните преди сключването на договора*. Тази разпоредба отразява факта, че може да е необходима предварителна обработка на личните данни, преди да се сключи договорът, за да се улесни реалното сключване на този договор.

46. По време на обработката може да не е ясно дали даден договор реално ще бъде сключен. Все пак вторият вариант на член 6, параграф 1, буква б) може да се приложи, стига субектът на данни да направи искането в контекста на *потенциалното* сключване на договора и въпросната обработка е необходима, за да се предприемат заявените стъпки. В съответствие с това, когато субектът на данните се свърже с администратора, за да се запознае с подробностите за предлаганите услуги от администратора, обработката на личните данни на субекта на данни с цел отговор на запитването може да се базира на член 6, параграф 1, буква б).

47. Във всеки случай, тази разпоредба не включва непоискан маркетинг или друга обработка, която се извършва единствено по инициатива на администратора на данни или по искане на трета страна.

Пример 5

Субектът на данни предоставя пощенския си код, за да види дали определен доставчик на услуги работи в техния район. Това може да се счита за обработка, необходима за предприемане на стъпки по искане на субекта на данните преди сключването на договора съгласно член 6, параграф 1, буква б).

Пример 6

В някои случаи финансовите институции имат задължение да идентифицират самоличността на клиентите си в съответствие с националното законодателство. В съответствие с това, преди да сключат договор със субектите на данни, банките искат да видят техните документи за самоличност.

В този случай идентификацията е необходима поради наличието на законово задължение за банката, а не за предприемане на стъпки по искане на субекта на данните. Следователно подходящото правно основание не е член 6, параграф 1, буква б), а член 6, параграф 1, буква в).

3 ЧАСТ 3 — ПРИЛОЖИМОСТ НА ЧЛЕН 6, ПАРАГРАФ 1, БУКВА Б) В КОНКРЕТНИ СИТУАЦИИ

3.1 Обработка с цел „подобряване на услугата“[25]

48. Онлайн услугите често събират подробна информация за начина, по който потребителите използват услугата. В повечето случаи събирането на организационни показатели, свързани с дадена услуга, или на подробни данни за начина на използване от страна на потребителите не може да се счита за необходимо за предоставянето на услугата, тъй като услугата може да бъде предоставена и без да се обработват тези лични данни. Независимо от това доставчикът на услугата може да използва алтернативни правни основания за тази обработка, например законен интерес или съгласие.

49. Европейският комитет по защита на данните не счита, че член 6, параграф 1, буква б) обикновено е подходящо правно основание за обработка за целите на подобряването на услугата или за разработване на нови функции в рамките на съществуваща услуга. В повечето случаи потребителят сключва договор, за да се възползва от съществуваща услуга. Въпреки че възможността за подобрения и изменения на дадена услуга може рутинно да бъде включена в клаузите на договора, тази обработка обикновено не може да се счита за обективно необходима за изпълнението на договора с потребителя.

3.2 Обработка с цел „предотвратяване на измами“

[25] Може да е необходимо онлайн услугите да вземат предвид и Директива (ЕС) 2019/770 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 година за някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги (ОВ L 136, 22.05.2019 г., стр. 1), която ще се прилага от 1 януари 2022 г.

50. Както Работната група по член 29 вече отбеляза[26], обработката с цел предотвратяване на измами може да включва наблюдение и профилиране на клиентите. Според Европейския комитет по защита на данните има голяма вероятност подобна обработка да надхвърли необходимото за изпълнение на договора със субекта на данни. Въпреки това, обработката на лични данни, която е строго необходима за целите на предотвратяване на измами, може да представлява законен интерес на администратора на данни[27] и поради това да се счита за законосъобразна, ако администраторът на данни изпълнява специфичните изисквания на член 6, параграф 1, буква е) (законни интереси). В допълнение член 6, параграф 1, буква в) (законово задължение) също би могъл да бъде правно основание за такава обработка на данни.

3.3 Обработка с цел онлайн проследяване на поведението на потребителите в интернет

51. Онлайн проследяването на поведението на потребителите в интернет и свързаното с него проследяване и профилиране на субектите на данни често се използват за финансиране на онлайн услуги. Работната група по член 29 вече изрази мнението си за такава обработка, заявявайки, че:

> *[договорната необходимост] не е подходящо правно основание за създаване на профил на вкусовете и начина на живот на потребителя въз основа на данните, генерирани от неговото преглеждане на уебсайта, и закупените артикули. Това е така, защото с администратора на данни не е сключен договор за извършване на профилиране, а по-скоро за доставка на конкретни стоки и услуги, например*[28]*.*

52. По правило обработката на лични данни за проследяване на поведението на потребителите в интернет не е необходима за изпълнението на договор за онлайн услуги. Обикновено трудно може да се оспори, че договорът не е бил изпълнен, тъй като няма поведенчески реклами. Това се подкрепя още повече и от факта, че субектите на данни имат абсолютното право съгласно член 21 да възразят срещу обработката на техните данни за целите на директния маркетинг.

53. Освен това член 6, параграф 1, буква б) не може да бъде правно основание за онлайн проследяване на поведението на потребителите в интернет, просто защото това проследяване косвено финансира предоставянето на услугата. Въпреки че подобна обработка може да подпомогне предоставянето на услугата, това само по себе си не е достатъчно, за да се установи, че е необходима за изпълнението на въпросния договор. Администраторът трябва да вземе предвид факторите, посочени в параграф 33.

54. Като се има предвид, че защитата на личните данни е основно право, гарантирано от член 8 от Хартата на основните права, и като се вземе предвид, че една от основните цели на Общия регламент относно защитата на данните е да предостави на субектите на данни контрол върху свързаната с тях информация, личните данни не могат да бъдат считани за стока, с която може

---

[26] Становище 6/2014 на Работната група по член 29 относно понятието за законосъобразни интереси на администратора на данни съгласно член 7 от Директива 95/46/ЕО, страница 17.
[27] Вж. съображение 47, шесто изречение.
[28] Становище 6/2014 на Работната група по член 29 относно понятието за законосъобразни интереси на администратора на данни съгласно член 7 от Директива 95/46/ЕО, страница 17.

да се търгува. Дори ако субектът на данните се съгласи с обработката на личните данни[29], той не може да се откаже от основните си права чрез това споразумение[30].

55. Европейският комитет по защита на данните също така отбелязва, че в съответствие с изискванията за неприкосновеност на личния живот и електронните комуникации, съществуващото становище на Работната група по член 29 относно проследяването на поведението на потребителите в интернет[31] и Работен документ 2/2013, предоставящ насоки относно получаването на съгласие за бисквитки[32], администраторите трябва да получат предварителното съгласие на субектите на данни да поставят бисквитките, необходими за проследяването на поведението на потребителите в интернет.

56. Европейският комитет по защита на данните също така отбелязва, че проследяването и профилирането на потребителите може да се извършва с цел идентифициране на групи от лица със сходни характеристики, за да се осигури възможност за насочване на рекламите към сходни аудитории. Тази обработка не може да се извършва на базата на член 6, параграф 1, буква б), тъй като не може да се приеме за обективно необходима за изпълнението на договора с потребителя за проследяване и сравнение на характеристиките и поведението на потребителите за цели, които са свързани с рекламирането пред други лица[33].

3.4 Обработка с цел персонализиране на съдържанието[34]

57. Европейският комитет по защита на данните признава, че персонализирането на съдържанието може (но не винаги) да е неизменен и предвидим елемент на определени онлайн услуги и следователно може в някои случаи да се счита за необходимо за изпълнението на договора с потребителя на услугата. Дали подобна обработка може да се разглежда като присъща на дадена онлайн услуга зависи от естеството на предоставената услуга, очакванията на средностатистическия субект на данни в светлината не само на условията на услугата, но и на начина, по който се рекламира услугата пред потребителите, както и от това дали услугата може да бъде предоставена без персонализиране. Когато персонализирането на съдържанието не е обективно необходимо за целите на основния договор, например когато предоставянето на персонализирано съдържание има за цел да увеличи използването на услугата от страна на потребителите, но не е неразделна част от самото използване на услугата, администраторите на данни трябва да потърсят алтернативно правно основание, когато е приложимо.

---

[29] Вж. Директива (ЕС) 2019/770 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 година за някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги.

[30] Освен факта, че използването на лични данни се регулира от Общия регламент относно защитата на данните, има и допълнителни причини, поради които обработката на лични данни е концептуално различна от паричните плащания. Например парите могат да бъдат преброени, което означава, че цените могат да се сравняват на конкурентен пазар, а паричните плащания обикновено могат да се извършват само с участието на субекта на данните. Освен това, личните данни могат да се използват от няколко услуги едновременно. След като е загубен контролът върху личните данни, не е задължително този контрол да бъде възстановен.

[31] Становище 2/2010 на Работната група по член 29 относно онлайн проследяването на поведението на потребителите в интернет.

[32] Работен документ 2/2013 на Работната група по член 29, предоставящ насоки относно получаването на съгласие за бисквитки.

[33] Вж. и Насоките на Работната група по член 29 относно автоматизираното вземане на индивидуални решения и профилирането за целите на Регламент 2016/679, одобрени от Европейския комитет по защита на данните, страница 13.

[34] Може да е необходимо онлайн услугите да вземат предвид и Директива (ЕС) 2019/770 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 година за някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги (ОВ L 136, 22.05.2019 г., стр. 1), която ще се прилага от 1 януари 2022 г.

Пример 7

Онлайн търсачка за хотели проследява предишните резервации на потребителите, за да създаде профили за типичните им разходи. Тези профили впоследствие се използват за препоръчване на конкретни хотели на потребителя при връщане на резултатите от търсенето. В този случай профилирането на миналото поведение и финансовите данни на потребителя не е обективно необходимо за изпълнението на договора, т.е. предоставянето на хотелиерски услуги, основани на конкретни критерии за търсене, въведени от потребителя. Следователно член 6, параграф 1, буква б) не е приложим за тази обработка.

Пример 8

Онлайн пазар дава възможност на потенциалните купувачи да разглеждат и купуват продукти. Пазарът иска да показва персонализирани предложения на продукти на база на списъците, които потенциалните купувачи са преглеждали преди това в платформата, с цел повишаване на интерактивността. Това персонализиране не е обективно необходимо за предоставяне на услугата на пазара. Следователно тази обработка на лични данни не може да използва член 6, параграф 1, буква б) като правно основание.